MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tas-6 ta' Marzu, 2003

Citazzjoni Numru. 294/1999/1

McNeill Limited
versus
Omnitec Limited

F’din il-kaw\a s-so`jetà attri`i qieg]da tfittex g]ad-danni li sofriet meta nqatg]etilha l-provvista ta’ l-ener[ija elettrika g]ax is-so`jetà konvenuta, waqt li kienet qieg]da tag]mel xog]lijiet li kienet imqabbda tag]mel minn terzi, laqtet *cable* li jwassal l-ener[ija elettrika lill-attri`i.
I`-`itazzjoni tg]id illi fit-3 ta’ Settembru 1998 is-so`jetà konvenuta kienet imqabbda minn *Medina Food Manufacturing Company Limited* biex tag]mel xog]ol fuq *earth electrode* ta]t il-fabbrika ta’ dik is-so`jetà, li hija qrib dik tas-so`jetà attri`i. Waqt li kienet qieg]da tag]mel dawk ix-xog]lijiet, is-so`jetà konvenuta, min]abba nuqqas ta’ ]ila u nuqqas ta’ attenzjoni, g]amlet ]sara f’*cable* li jwassal id-dawl lill-fabbrika tas-so`jetà attri`i.
Min]abba f’din il-]sara, inqata’ d-dawl fil-fabbrika tas-so`jetà attri`i g]al]afna sig]at u l-attri`i [arrbet]afna danni

min]abba telf ta' produzzjoni u g]ax kellha t]allas is-salarji lill-]addiema tag]ha g]alkemm dawn kienu weqfin mix-xog]ol.

Billi g]alxejn sej]et lis-so`jetà konvenuta biex tersaq g]al-likwidazzjoni tad-danni, is-so`jetà attri`i fet]et din il-kaw\a u qieg]da titlob illi l-qorti:

1. tg]id illi s-so`jetà konvenuta ta]ti g]ad-danni li [arrbet l-attri`i;

2. tillikwida d-danni; u

3. tikkundanna lis-so`jetà konvenuta t]allas lill-attri`i d-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-ispejje\, fosthom dawk ta' l-ittra bonarja tad-29 ta' Di`embru 1998, u l-img]ax mit-3 ta' Settembru 1998.

Is-so`jetà konvenuta ressqet dawn l-e``ezzjonijiet:

1. hija mxiet bil-g]aqal kollu me]tie[waqt li kienet qieg]da t]affer fil-fabbrika ta' *Medina Food Manufacturing Limited*;

2. hija qatt ma setg]et tkun taf illi l-*cable* ta' l-elettriku li jag]ti d-dawl lill-fabbrika tas-so`jetà attri`i kien mirdum ta]t l-art tal-fabbrika ta' *Medina Food Manufacturing Limited*, billi huwa kontra kull regolament illi *cable* jg]addi ta]t proprjetà ta' terzi u g]andu jg]addi fuq barra fejn jidher; g]alhekk g]andha tissejja] fil-kaw\a l-Korporazzjoni Enemalta li we]edha ta]ti g]all-]sara;

3. f'kull ka\ is-so`jetà konvenuta ma tistax titqies responsabbli g]al xi danni li setg]et [arrbet is-so`jetà attri`i; u

4. is-so`jetà attri`i g]andha f'kull ka\ tag]mel il-prova tad-danni li tg]id illi [arrbet.

Il-fatti li wasslu g]al dan il-ka\ [raw hekk:

Is-so`jetà konvenuta kienet imqabbda minn terzi, is-so`jetà *Medina Food Manufacturing Limited*, biex tqieg]ed *earth electrode* fil-fabbrika ta' dik is-so`jetà. Biex tag]mel dak ix-xog]ol is-so`jetà konvenuta kellha t]affer toqba fl-art barra l-fabbrika. Xehed rappre\entant tal-Korporazzjoni Enemalta u qal illi qabel tibda t]affer is-so`jetà konvenuta kellha titlob lill-korporazzjoni biex din tg]idilha kinux g]addejjin *cables* tad-dawl minn fejn kellu jsir it-t]affir; il-konvenuta, i\da, ma g]arrfitx lill-korporazzjoni g]ax ma stennietx li kellhom ig]addu *cables* fejn kienet sejra t]affer[1]. Fil-fatt kien hemm *cable* li kien jag]ti l-ener[ija

[1] Ara x-xhieda ta' Charles Fenech fis-seduta tas-6 ta' Di`embru 2001, *fol*. 27.

elettrika lill-fabbrika tas-so`jetà attri`i, dan il-*cable* intlaqtet, u s-so`jetà attri`i ma setg]etx tkompli bix-xog]ol fil-fabbrika tag]ha. Il-]addiema tas-so`jetà attri`i, g]alkemm ma setg]ux ja]dmu, xorta kellhom jit]allsu, u s-so`jetà attri`i tilfet il-produzzjoni ta' dak in-nhar.

Il-]sara saret bejn it-8.30 *a.m.* u d-9.00 *a.m.*[2] u r-rapport lill-Korporazzjoni Enemalta illi l-fabbrika tas-so`jetà attri`i kienet bla dawl sar fil-11.30 *a.m.*[3]; billi ma kienx sar rapport tal-]sara lill-*cable*, kien biss fis-6.00 *p.m.* illi l-]addiema tal-korporazzjoni sabu g]ala nqata' d-dawl u setg]u jibdew it-tiswijiet[4], li tlestew wara li l-fabbrika ta' l-attri`i kienet g]alqet g]all-[urnata[5]. Biex ter[a' tikseb il-produzzjoni li ntilfet, is-so`jetà attri`i kellha ta]dem bis-sahra u biex t]allas lill-]addiema bir-rata tas-sahra ]allset elf ]ames mija u wie]ed u tmenin lira u sebg]a u g]oxrin `ente\mu (Lm1,581.27) \ejda[6].

Ir-rappre\entant tas-so`jetà konvenuta qal illi qabel ma beda j]affer ra mnejn ]are[ mis-*sub-station* il-*cable* ta' *Medina Food Manufacturing Limited* (mhux tas-so`jetà attri`i) u fejn da]al fil-*fuse box* u hekk ikkalkula l-linja mnejn kien g]addej ta]t l-art, u hekk deherlu li seta' j]affer bla ma jolqot dak il-*cable* u bla ma jkollu g]alfejn jitlob lill-korporazzjoni[7]. Li ma kienx jaf, i\da, hu li qrib il-*cable* ta' *Medina Food Manufacturing Limited* kien g]addej ukoll dak tas-so`jetà attri`i, u g]alhekk laqat dan il-*cable*; ma g]addilux minn mo]]u li seta' kien hemm *cable* ie]or g]ax "mhux in-normalità" illi *cable* li tag]ti d-dawl lil fond tg]addi minn ta]t fond ie]or[8]. Qal ukoll illi ma fittixx li jsir jaf ming]and il-korporazzjoni mnejn kien g]addej il-*cable* g]ax "a]na meta mmorru g]and xi]add privat, [ewwa, dejjem ta]t id-deskrizzjoni tieg]u [na]dmu]"[9].

---

2 Ara x-xhieda ta' Joseph Montebello fis-seduta tat-2 ta' Frar 2001, *foll.* 15 *et seq.*

3 Ara x-xhieda ta' Charles Fenech fis-seduta tas-6 ta' Di`embru 2001, *fol.* 30.

4 *Ibid. fol.* 30.

5 Ara x-xhieda ta' Joseph Montebello fis-seduta tat-2 ta' Frar 2001, *foll.* 19 *et seq.*

6 *Fol.* 78.

7 Ara x-xhieda ta' David Gauci fis-seduta tas-6 ta' Di`embru 2001, *foll.* 52 *et seqq.*

8 *Ibid. fol.* 55.

9 *Ibid. fol.* 58.

Il-Korporazzjoni Enemalta kienet fittxet lis-so`jetà konvenuta quddiem il-Qorti tal-Ma[istrati (Malta)[10] g]all-]sara li saret fil-*cable* tag]ha, i\da b’sentenza mog]tija fis-6 ta’ Di`embru 2002 (li minnha ma sarx appell) il-qorti kienet sabet illi s-so`jetà konvenuta ma kellhiex]tija g]ax ma kellhiex tistenna illi *cable* li jag]ti d-dawl lil fabbrika kellu jg]addi minn ta]t l-art ta’ fabbrika o]ra.
Dik is-sentenza, i\da, torbot biss lill-konvenuta u lill-Korporazzjoni Enemalta, u mhux lis-so`jetà attri`i.
Din il-qorti, kontra dak li qalet il-Qorti tal-Ma[istrati, hija tal-fehma illi s-so`jetà konvenuta ma mxietx bil-g]aqal meta]affret fl-art bla ma qabel talbet lill-Korporazzjoni Enemalta biex tg]idilha mnejn kienu g]addejjin il-*cables*. Kienet taf li kien hemm *cables* g]addejjin ta]t l-art, u kienet taf ukoll illi mis-*sub-station* kienu jo]or[u ferg]at mhux biss g]all-fabbrika ta’ *Medina Food Manufacturing Limited* i\da wkoll g]al fabbriki o]ra. G]alhekk l-g]aqal kien jitlob illi, qabel ma jsir t]affir, is-so`jetà konvenuta ssir taf sew x’hemm g]addej ta]t l-art, u mhux toqg]od fuq suppo\izzjonijiet ta’ x’ji[ri fin-normalità.
Il-qorti g]alhekk hija tal-fehma illi s-so`jetà konvenuta kienet ta]ti g]al dak li [ara u g]andha tag]mel tajjeb g]ad-danni.
Biex re[g]et kisbet il-produzzjoni li ntilfet meta nqata’ d-dawl, u hekk ter[a’ g]all-i*status quo ante*, is-so`jetà attri`i kellha t]addem lill-impjegati tag]ha bis-sahra, u kellha t]allas elf]ames mija u wie]ed u tmenin lira u sebg]a u g]oxrin `ente\mu (Lm1,581.27) li ma kienx ikollha t]allashom li kieku x-xog]ol baqa’ g]addej bla waqfien.
Dawn l-ispejje\ \ejda huma d-danni li [arrbet is-so`jetà attri`i.
G]al dawn ir-ra[unijiet il-qorti taqta’ l-kaw\a billi, wara li ti`]ad l-e``ezzjonijiet tas-so`jetà konvenuta, tg]id illi s-so`jetà konvenuta g]andha twie[eb g]ad-danni li [arrbet is-so`jetà attri`i fl-in`ident tat-3 ta’ Settembru 1998, tillikwida d-danni fis-somma ta’ elf ]ames mija u wie]ed u tmenin lira u sebg]a u g]oxrin `ente\mu (Lm1,581.27), u tikkundanna lis-so`jetà konvenuta t]allas lis-so`jetà attri`i d-danni hekk likwidati flimkien ma’ l-ispejje\ mitluba fi`-`itazzjoni u l-

[10] **Korporazzjoni Enemalta *versus Omnitech Limited***, avvi\ nru 323/2000.

img]axijiet minn dak in-nhar li saret talba g]all-]las b'att [udizzjarju sa meta jsir il-]las.

--------------------------------TMIEM--------------------------------